پوهندوی آصف بهاند

۲۰۲۶/۰۱/۲۴

د عبدالمالک بېکسیار فکري میراث

مورږ چې لا لهپخوا نه د غمونو په زانګو کې زنګول شوي یو، د خوښۍ یوعادي پړق او غږ ته هم ځنې اړوو او خوښي ورته کوو، نن همداسې یوهورځ ده. نن زمونږ د فرهنګي ملګري عبدالمالک بېکسیار د کتابونو د مخکاته ورځ ده او زه یې د جشن او خوښۍ ورځ ګڼم.

د کتابونو د مخکاته په پلمه فرهنګیان او د نظرخاوندان، د مؤلف یا شاعر ځانګړي ملګري سره راټولېږي او د خوښیو په څپو کې د شاعر/ لیکوال او د هغه/ هغې د ترسرهکړو فرهنګي کارونو او د نوو چاپشوو اثارو ښیګڼې یادوي او محفل په ټول کې د خوښۍ او مثبتو نظریاتو ټولګې ته ورته وي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

دا محفل د بېکسیار د دغو نویو چاپ شوو کتابونو په پلمه جوړ شوی دی:

ـ د چغوښکه،

ـ وسواس،

ـ شرم له سپي (چکرنامه).

زه بېکسیار صاحب ته د نویو چاپشویو کتابونو مبارکي وایم، خپله بریا او خوشحالي یې ګڼم، خو تراوسه مې یاد نوي اثار لیدلي نهدي، ځکه یې د شکل او محتوی په باب څه نهشم ویلی، خو درانه دوستان دې داسې نهانګېري چې زه به د بېکسیار د فرهنګي شخصیت یا فرهنګي پرودوکشن په باب څه نه وایم.

ما د عبدالمالک بېسکیار پر شعر باندې، د ده پرژباړو باندې او ځینو نورو داسې فرهنګي کارونو باندې مقالې لیکلې دي چې ښایي ډېری خلک لا پرې خبر هم نهوي.

ما تراوسه د بېکسیار د فرهنګي شخصیت په باب دا لاندې مقالې لیکلې دي:

ـ د بېکسیار د ډک زړه ښپې
(د عبدالمالک بېکسیار د ژوند او شاعرۍ لنډ جاج)،

https://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/Bahand_a_bekasyar1.pdf

ـ ډنمارکۍ ژبې ته د بېکسیار د شعرونو ژباړې «د هندارو سیوري Spejlenes skygger»،

https://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/Bahand_a_pashto_na_danmarky_ta1.pdf

ـ د ډنمارک په تعلیمي نصاب کې د پښتو شعر پل (نړیوالي کیسي).

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

https://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/bahand_a_zwandy_yadoona2_ketab22.pdf

ما د بېکسیار په باب د خپلې یوې لیکلې مقالې په ترڅ کې یولنډ بحث کړی دی چې هغه ته باید د بیسکسار د هغه وخت ببلیوګرافي وویل شي. هلته ما د څېړنې د اصولو له مخې دې ته اشاره کړې ده چې ترما مخکې د بیکسیار د ژوند او فرهنګي شخصیت په باب چا څه لیکلي دي. په هغو کې ما هغه کسان یاد کړي وو چې د بېکسیار په باب یې لیکنې زما له نظره تېرې شوې وې. په خپله یاده مقاله کې ما داسې لیکلي وو:

«د بیکسیار پر کلام او افکارو باندې تر دې کرښو وړاندې نورو د نظر خاوند فرهنګیانو هم خپل نظرونه لیکلي دي، زما له نظره دا لاندې ښاغلو او آغلو لیکنې تیرې شوې دي:

ـ نورالبشر نوید،
(«د بیکسیار سوچونه او کړلیچونه»، د سوچونه او کړلیچونه شعري ټولګه مقدمه، الف مخ)

ـ سید صابرشاه صابر،
(«د ډنمارک پښتون شهزاده»، د سنځل ګل په شپو کې شعري ټولګه، د پښتې دویم مخ)

ـ اسماعیل یون
(«بېکسیار د بې هویتۍ په دریاب کې، د هویت ډیوه»، د سنځل ګل په شپو کې شعري ټولګه، د مقدمې لومړی مخ،)

ـ صفیه صدیقي
(«د سنځل ګل په شپو کې، یو ښکلی نوم ـ څو ښکلي شعرونه»، د سنځل ګل په شپو کې شعري ټولګه، د مقدمې اتم مخ)

ـ ممتاز ارمان،
(د بیکسیار لنډه پیژندنه، د سنځل ګل په شپو کې، څلورمه پښتې)

ـ اجمل اند،
(«باد د شینشوبو بوټی لړې، لړې»، (هیله مجله، پرلپسې اتلسمه ګڼه، دریم کال، ۴۶۲ مخ)

د سویډن په مالمو ښار کې د بیکسیار او نجیبه سارا بیاباني د لمانځغوندې په ترڅ کې، اجمل اند د بیکسیار پر شاعرۍ مفصلې خبرې وکړې.

ـ انجنیر ګلمانشاه ودیر صافی،
د سویډن په مالمو ښار کې د بیکسیار او نجیبه سارا بیاباني د لمانځغوندې په ترڅ کې ښاغلي ودیر صافي د بیکسیار مفصل ژوند لیک وړاندې کړ.

او...»

(بهاند آصف، ژونديیادونه، خپرندوی: په خپله لیکوال، د خپرېدوځای: ډنمارک، ۲۰۲۵ ام کال جنوري، ۱۴۷مخ)

تر دې وروسته هم کېدای شي د بېکسیار د ژوند او قلم په باب نورو قلموالو هم څه لیکلي وي، چې نه لیدل یې زه خپل قصور ګڼم؛ تر ټولو ښه بېلګه یې چې زما له نظره تېره شوې ده، د نعمت‌الله

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

صديقي «د «نا ویلو» خبرو لیکوال» ترسرلیک لاندې مقاله ده چې د ۲۰۲۵ ام کال د اګست پر شپږمه په تاند کې انلاین شوې ده.

په اوسني بحث کې غواړم تاسو درانه حاضرین او لوستونکي لومړی پردې خبره خبر کړم چې بیسکیار د ډنمارک په تعلیمي نصاب کې د پښتو شعر پل ته لار پرانستلې او وروسته تر هغه د بېکسیار د شعر یولنډ جاج وړاندې کړم.

د ډنمارک په تعلیمي نصاب کې د پښتوشعر پل:

عبدالمالک بېکسیار په ډنمارک کې د خپلو اوسېدو او ژوند کولو په موده کې د نورو فرهنګي خدمتونو تر څنګ توانېدلی دی چې د یو شمیر ډنمارکي فرهنګیانو په مرسته د پښتو شعر بېلګې د پښتو لنډیو څو بېلګې د ډنمارک د تعلیمي نصاب په یوه مرستندی درسي کتاب کې د ډنمارکیانو له پاره ځای پر ځای کړي.

دا مرستندوی درسي کتاب «verdenshistorie» (نړیوالي کیسې) نومېږي چې په ۲۰۰۹ ام کال کې چاپ شوی دی. په دې کتاب کې له افغانستان څخه د بناغلو: استاد صدیق پسرلي او پیرمحمد کاروان د کلام یوه ـ یوه بېلګه او د لنډیو شپږ بېلګې له ډنمارکي ژباړې سره راوړل شوي دي.

د شعرونو او لنډیونو انتخاب او توزیحات یا پېژندنه او مقدمه هم ښاغلي عبدالملک بېکسیار په ډنمارکي ژبه ورته لیکلي ده. د نورو معلوماتو له پاره وګورئ:
«بهاند آصف، ژوندي یادونه، دویم ټوک، په انلاین بڼه د خپریدو نېټه: د ۲۰۲۳ ام عیسوي کال فبرورۍ میاشت، خپرونکی: افغان جرمن پورتال، ۵۱ ــ ۷۷ مخونه»

د بېکسیار شعر ته یوغلچکی نظر:

کومهمقاله چې په ۲۰۱۸ ام کال کې د « د بېکسیار د ډک زړه څپې» ترسرلیک لاندې ما د بېکسیار د شعر پر شکل او محتوی باندې لیکلې او خپره کړې ده، د هغې مقالې په پیل کې داسې راغلي دي:

«... وروسته له ډیرو کلونو دا دی بېکسیار، له ما سره د یارۍ یا وطنداری تار وپاله او په یوه محفل کې یې خپلې دوې شعري ټولګې:

ـ لکه خوب هغه وختونه،

ـ د څپو چې زړه را ډک شي.

په ډیره مینه راکړې. زه هم په لا ډیره مینه ورته کېناستم، بیکسیار مې په خیال کې په څنګ کې کېناوه، له پیل نه تر پایه مې په شاعرانه احساس او مینې سره یادې شعري ټولګې له نظره تیرې کړې.

د دواړو شعري ټولګو له پاره بنکلې او شاعرانه سرلیکونه غوره شوي دي چې د ټولګو له محتویاتو سره پوره اړخ لګوي. **د بیکسیار دا دوې شعري ټولګې د پښتو ژبې او پښتو شعر په بډاینه کې ارزښتمن رول لوبولی شي او د پښتو شعر په خزانه کې یې دوه نور لالونه ګنم.»**

(بهاند آصف، ژونديیادونه، خپرندوی: په خپله لیکوال، د خپرېدوځای: ډنمارک، ۲۰۲۵ ام کال جنوري، ۲۳۶ ـ ۲۶۹ مخونه)

https://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/Bahand_a_bekasyar1.pdf

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

ما د بېکسیار د شخصي او فرهنګي ژوند او سبک په باب ویلي دي:

بېکسیار د خپل ورځني ژوند، شعر او خبرو کولو یو ځانګړی انداز او جلا سبک لري چې په بل چا کې نه دی لیدل شوی، ټورت او سپین سپیڅلی غږېږي، په خبرو کې د ډېر بندیز پلوي نهدی او دومره د چا خیال نه ساتي، څه یې چې په زړه کې وي، مخامخ یې وایي، اوس د ډنمارک په کوپنهاګن ښار کې اوسیږي، په فرهنګي چارو کې فعال او مطرح شخص دی او د پښتو شعر او ادب د لا غوړیدو په پار، د «پانوس» له پتنګانو سره وزرې ښوروي.

د بېکسیار د همدې کتابونو د چاپ په درشل کې له ما نه وغوښتلشول چې د بېکسیار د شعر په باب خپل نظر څرګند کړم چې دوی یې بیا د بېکسیار د کومې شعري ټولګې په مقدمه کې د نورو نظریاتو په ملتیا خپروي؛ ما یوڅه ولیکل، څو کرښې یې دا دي:

«... بېکسیار د میدانښار له «زیبوداغه» د ډنمارک تر کوپنهاګن پورې راورسید، خو د میدان ښار د سنځلګل جمال و کمال و ښه بوی یې هیر نه کړ، تراوسه هم ځان د همغو وطني سنځلو ترسیوري لاندې یو شډل کلیوال پښتون ګڼي او د سنځلګل بوی یې اوس هم شعرلیکلو ته هڅوي. د بیکسیار شاعري، د پښتو ژبې او پښتو شعر په بډاینه کې ارزښتمن رول لوبولی دی، ما ته د بېکسیار هره شعري ټولګه، د پښتو شعر په خزانه کې د جلا ـ جلا لالونو حیثیت لري. بېکسیار په خپل شعر کې خپل فکر او هویت په سمه ټوګه ځلولی دی، بېکسیار د خپل ورځني ژوند، شعر او خبرو کولو یو ځانګړی انداز او جلا سبک لري چې په بل چا کې نه دی لیدل شوی، بیکسیار د مطالعې له ښه قوي بګروند سره، په پخوانیو او نویو شعري قالبونو کې له نوښتونو سره، نوې تجربې کړې دي.»

د بېکسیار «لکه خوب هغه وختونه» شعري ټولګه چې ما لوستله په لومړي ګام کې مې هغه شعري انځورونه په نښه کړل چې یا ما ته نوي وو او یا مې د دې له پاره ډېر خوښ شول چې بیکسیار په نوې بڼه او خپل ستایل کارولي دي. د یادو انځورونو څو بیلګې دا دي:

«ـ د چا له یاد سره غږېدل،

ـ د خیال د خوني ځنځیر،

ـ په کوڅه کې د اشنا خیال،

ـ د کوترو بنډار،

ـ د شوتلي وږم،

ـ ونې ته ژړل،

ـ د ناوې شپیلی (د اوبو ناوه)،

ـ د سنځلو د ګل ګونګه ترانه،

ـ د وږمې ښکالو،

ـ ښاخ له باد سره غږېدل،

ـ د وړانګو سیالي،

ـ مړاوې کاته،

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

ـ د موسکاوو جنازه،

ـ د وسواس دروازه،

ـ هوس ته قیضه اچول،

ـ د احساس مالګه،

ـ د غم تربور،

ـ د کرکي ښار،

ـ د زړه په کور کې فریاد میلمه کول،

ـ په توبو کې د اور شیندل،

ـ رنګړی پل،

ـ مات سیوری،

ـ پر ښکلو باندې عریضه کول،

ـ د کتاب زړه،

ـ د مسک نظر باران،

ـ د ځوانیمرګو هیلو لو،

ـ خیال د غره پر سر دېره کول،

ـ د ممانو جنازې،

ـ د باغ وروستی سلګی،

ـ د پانو جنازې،

ـ د زانو جنازې،

ـ رنګړی سیوری،

ـ د اوښکو زلزله،

ـ د زړه بازار،

ـ د هجر سیلی،

ـ د سترګو د غزل مقدمه،

ـ «د وچ لښتي د اوبو ګونګه زمزمه لیکمه...»،

د ردیفونو اوړوالی د بېسکیار د شعرونو بله منحصر په فرد ځانګړنه چې یا د اوسنیو شاعرانو په شعرونو کې بیخي نه‌شته او یا د ګوتو په شمار ده.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکي په ځیر و لولـئ

اوږده ردیفونه د پخوانیو شاعرانو په شعرونو کې ډیر لږ لیدل شوي دي. یوه بیلګه یې ما لا پخوا د خوشال پیژندنې د مضمون د تدریس په وخت کې په نښه کړې وه، دا یې دوه بیتونه دي:

لـه حاله یې خبر شه! کـه شته ـ شته، که نه شته، نه شته
قـلاش و قـلـنـدر شه! کـه شته ـ شته، که نه شته، نه شته

کـه لـږه ده کـه ډیـره، واړه ونـیسـه پـه تـېره
په خوی د پیغمبر شه! که شته ـ شته، که نه شته، نه شته

(ختک خوشال، د خوشال خان ختک کلیات، اوډنه ـ پرتلنه ـ سمون او ویپانګه د عبدالقیوم زاهد مشواني، خپرندوی: دانش خپرندویه ټولنه، ۱۳۸۴ ل / ۲۰۰۵ ز کال، ۲۰۰ ام مخ)

دا د بېکسیار د اوږدو ردیفونو دوې لنډې بېلګې دي:

بیرته به اسمان شي شین، زړه ته خو مې نه لویږي
بیا به هغه شان شي شین، زړه ته خو مې نه لویږي

شاړو د امید کې بـه، دښتـو د حسرت کـې بـه
بـیـا کله ارمان شي شین، زړه ته خو مې نه لویږي

(لکه خوب هغه وختونه، ۷۵ ام مخ)

اوس هغه اور نه په رباب نه په نغمه کې شته دی
د مـیـنـې شور نه په رباب نه په نغمه کې شته دی

د یار په یـو وار سندریز کـاتـه کې ځومره جوتې
هومره ټکور نه په رباب نه په نغمه کې شته دی

(لکه خوب هغه وختونه، ۸۱ ام مخ)

بېکسیار د خپلو نورو نوښتونو ترڅنګ، په قافیه کې هم نوښت کړی دی. ده په قافیه کې داسې یو نوښت کړی دی چې ما یې تر اوسه بیلګه چېرې لیدلې نه ده. د ده په «لکه خوب هغه وختونه» ټولګه کې د «ته را په یاد» ترسرلیک لاندې د شعر داسې یوه بیلګه راغلې ده چې د شعر د هر بیت لومړی نیم بیتی، د شعر تر پایه د ټولو بیتونو د لومړیو نیم بیتیـو سره همقافیه دی. دغه راز د شعر د لومړي بیت دویم نیم بیتی، د شعر تر پایه د ټولو بیتونو له دویم نیم بیتي سره هم قافیه دي. زه دا یونوې ادبی صنعت ګنم، باید د ادبي فنونو استادان یو نوم ورته وټاکي. دا د یاد شعر بشپړ متن دی:

«ته را په یاد»

تـه را پـه یـاد سـتا د لـومـړي دیـدن شیبې را په یـاد
لـکـه د سـرې اور پـټ، پـټ راتـه ځـیـګـر مې سیزي

تـه را پـه یـاد د تـا د مـیـنـې مـرحـلـې را پـه یـاد
غـوارږم درواـلـوزم، حـالات راتـه وزر مـې سیزي

تـه را پـه یـاد راتـه د کـلـې هـنـګـامـې را پـه یـاد

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

قسم تــر اوسه هـــر سبـــا هـــر مـازديـگر مـي سيزي

تـه را پـه يــاد، د گـودر لاري او كـوخـي را پـه يـاد
سوج د سپيرو، سپيرو كوڅو خيال د گودر مي سيزي

تـه را پـه يـاد، د تا كـاتـه جوتـي، جوتـي را پـه ياد
لـكـه لـمـبـه، لـكـه انـگار او لـكـه لـمـر مـي سيزي

تـه را په ياد، د تـا د حسن ځـوانـي شپـي را پـه ياد
راتـه روڼه، راتـه بـرات، راتـه اختر مي سيزي

تـه را پـه يـاد، د تـا خـبـرې او بـانـي راپـه يـاد
له خـلـكـو پټ پـنـا، لـه ځان سـره اكـثر مـي سيزي

ته را په يـاد، ستـا دې محل كـي افسـاني راپــه يـاد
اوس دغـه شاړې، دغـه دبنتي، دغـه غر مـي سيزي

تـه را په ياد، ستا د خـنـدا موسكا صحـنـي راپـه يـاد
خـو وركـتـى نه شم، ورگـورم چي نـظـر مي سيزي

تـه را پـه يـاد، ستـا بـيـكـسياره تـراني راپـه يــاد
چي دومره سوى، رب به ښنگه په محشر مـي سيزي

(بيكسيار عبدالمالك، لكه خوب هغه وختونه، ډنمارك، ۲۰۱۳ زكال، ۹۹ ـ ۱۰۰ مخونه)

د بېكسيار د شعر د منځپانگې په باب په لنډ ډول ما لا پخوا ويلي و او اوس هم په هماغه نظر يم چي بيكسيار په خپل شعر كي هيڅكله وطن، د وطن حالات او په وطن كي شته نا خوالي نه دي هېرې كړي او د اروپا په شرايطو كي هم، دى د وطن په وير، ويرمن دى او ورته ژاړي.

يوازې ما او بيكسيار نه، بلكي ډيرو نورو شاعرو او غير شاعرو مهاجرو به دا جمله يو ځل نه، څو ـ څو ځلي اوريدلي وي:

«عيش دې كړى دى، په اروپا كي ژوند كوې!»

د دې جملي ويونكي پر دې نه دي خبر چي د اورپايي عيش تر شا نورې څومره ضد عيش ناخوالي پرتي دي، پر هغو به نه غږيږم، شاعر بيكسيار سره له دې چي د همدې عيش؟ دايره كي ژوند كوي، خو د خپل وطن ناخوالي او خونړى پيښې يې د زړه په سترگو ليدلي اوريدلي او حس كړي دي او بيا يې په تراژيكو هنرمندانه تورو باندې انځور كړې هم دي. بيكسيار په اروپا كي داسي عيش؟ هم كړى دى:

راتـــه مـخـكـي پـرتـي لارې، اوښكي وينې
وهـي سـتـرگــو نـــه مـــي دارې، اوښكي وينې

د هــا پـــورې تـشـي خـونـي پـه زړه څـه بـه؟
چي يـې ور، غـولـې، هـنـدارې، اوښكي وينې

سـتـا پـــرده دموكـــراسي ده، تـــه مـعـلـوم يې
ستـا مسلـك مرگـى، سـتـا چـارې، اوښكي وينې

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيكه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليكني د ليكنيزې بڼي پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليږلو مخكي په ځير و لولـئ

دوه «بې دوه پنځوس» دا اوس ترينه واپس شوې
د ګـودر غـاړې شـوديـارې، اوښکې وينې

د غـم داسـې قـافـلـه دلـتـه راغـلې
دښـتې، غـرونـه او هـوارې، اوښکې وينې

ستا بـيرې د ظـلـم ډوبـه بـه کـړي وخـتـه
دا پـه سترګـو کـې ايسـارې، اوښکې وينې

د زمـان فـرعـون تـه يو موسی په کار دی
بـيکسياره! خـو بـه شـمـارې، اوښکې وينې

(لکه خوب هغه وختونه، ۱۱۴ ام مخ)

بيکسيار خپل مخاطبين د خپل شعر په وزرو سفرونو ته هم بيايي. دی د شعر د يو ښه تعريف پر اساس (شعر يوه نا پيژندلي هيواد ته سفر دی.) په خپل شعر کې داسې څه بيانوي چې لوستونکی په رېښتيا يوې نا پيژندلي سيمې يا هيواد ته بيايي:

ور لاندې سر نيسم، د غم کانې پرې پاس اچوم
لـکـه ماشوم پـه رنـګـانـو پسې لاس اچوم

دا ځل که راغی اشنا ږدمه په مروند ورته سر
توري تـمـبې بـه دروازو تـه د وسواس اچوم

اوبـه د رحـم د اشـنـا پـه زړه چې رانـغـلې هيڅ
مـاشوم هوس ته بـه مجبـور قيضه د اس اچوم

کـډې مې بـار دي ځم روان يمه د وير له کلي
د غم کيسې تـه کـلـکـه غوټه د والنـاس اچوم

نـور بـيکسياره هسې تـشې قـافيې نـه پـيـيـم
نور شاعری تـه مې لـږ مالګه د احساس اچوم

(لکه خوب هغه وختونه، ۵۲ ام مخ)

د پرديس ادب اړخونه که له پېښوره راواخله، ترماسکوه پورې، بيا اروپا او په ګرده نړۍ راوسپړې او اړخپراړخ يې کړې؛ هماغه د نستالژيکو يادنو توفانونه په مخه درځي، د همدې نستالژيکو توفانونو په څپوکې زه بېکسيار د پرديس ادب په مخکښانو کې ياد شاعر او ليکوال ګڼم. دې خبرې ته ګران دوست ارشاد رغاند هم يو ځل اشاره کړې وه او ويلي يې وو چې:

«بېکسيار صاحب له شک پرته زموږ د تبعيدي شاعری له مخکښانو دی...»

بيا يې يو شعر د بېلګې په ډول وړاندې کړی او تر شعر مخکې يې ورته ليکلي دي چې:

«... دا شعر خو يې ما لسګونه ځله لوستی او هر ځل را ته نوی و!»

دا هم د بېکسيار «بېوطني» چې زه د ټولو بېوطني ورته وايم او د هر پروطن مېڼ افغان د زړه اواز يې ګڼم:

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولـئ

بې وطني

بې وطني د کامې ګوره نده
خواږه يې ستوني ته ور وځنځوه
بادام، پيستې يې ورپسې وژويه
په کټ کې ډېره شه نصوار واچوه!
بې وطني لکه د اوږې روژه
حلق به دې وچ، خوله به دې تل ترخه وي
زړه به دې تل خپه وي
او سوال به دا نه وي چې ولې خپه؟
غټ سوال به داوي چې په څه خپه وي؟
خو ځواب هېڅکله به هم نه مومې
زه مساپر که نه واى
ما به د يونګ، سارتر، فرويډ خبرې
د لاشعور مقولې
کله په ژوند کې هم منلې نه‌واى
خو اوس دا هېڅ بې هېڅه
چې مدام خوړين زړه ګرځم
بله لار نه لرم مجبور چې لاشعور ته به پنا وروړمه
او لټوم به پکې خپل د ځيګرخون عوامل
بې وطنى کې به مدام ستړى يې
ستړى پدې مانا نه
چې ته به کار نه کوې
بې وطنى کې خو به ستا بل نوم پنډېماما وي
خو ته مدام به ستړى
ژوند ته شيمه به دې نه
څه ته هوس به دې نه
څه ته اسره به دې نه
ستړى به يې که نه يې؟
خو ته زړه ستړى به يې
چرتونو وړى به يې
له سبا تمه به دې غوښه وي په توره چاړه
لکه سبا چې هېڅ راتلونکې نه وي
سم لکه مړى به يې
بې وطني لکه يو څه درنه ورک
بې وطني لکه په لټه د يو څه کې روان
بې وطني لکه په ځار کې د څه
بې وطني لکه مدام په انتظار کې د څه
بې وطني لکه مدام چې اوس پېښېږي به څه
که هېڅ هم نه کېږي خو ته وايې چې کېږي به څه
بې وطنى کې به هر هر څه دريادېږي درته
داسې ځيزونه، که وطن کې واى هم

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارى ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

په تمام ژوند کې به دې کله ورپام شوی نه و
داسې کسان به دریادېږي، که وطن کې هم وای
په یوه پوله یا کوڅه، لاره کې
مخامخ شوي هم وای
نو بې سلامه به تېر شوي سره
زما دا تېرې د روژې څو ورځې
د بس تم ځای سره د جوخت هزارګي نانوايي
په یاد، سوچو تېرې شوې
چېرې به وي، څنګه به وي، څه به کوي؟ څومره زوړ شوی به اوس
ژوندی به وي که به مسعود وي حلال کړی د افشارو جنګ کې؟
که زه ورمخ شم ما به وپېژني؟
ښه پوهېدم چې زه يې نه خوښېدم
او ما په خپلو سترګو څوځلي لیدلی و چې
ماته له اړخه به يې
دوه درې سړي ډوډۍ هم
را ګډولي په تازه پخو کې
بې وطنۍ کې به دې هر څه ته سودا وي مدام هېڅ بې هېڅه
یاني چې خوشې چټي
زه یوه ورځ ماخستن
سم لېونی غوندې شوم
بس دا سودا راسره مل شوه چې د کلي ویاله وچه به وي؟
که به اوبه کې راځي؟
ښه راته پته چې وطن کې سمه نیمه شپه به
یوه ترورزي پسي مې زنګ وواهه
او ترې تپوس مې وکړ
بیا له بښنو او عذرونو وروسته
چې خدای پامان مو ووې
زما سودا شوه چې د کلي مخته
هغه زړه د شوراتوتو ونه
چې یوه ښاخ يې د کلا پر دېوال سر ایښی و
وي لا ولاړه که به وړې زمانو ځان سره؟
بېرته مې بیا ترورزي ته زنګ وواهه
بیا تر بښنو او عذرونو وروسته بیا خدای پامان
شپېه لا نه وه تېره
بیا مې سودا شوه د مکتب د مخې
زوړ دوکاندار ته چې به مړ که ژوندی؟
ما وي ترورزی خو به لا نه وي ویده
خو داځل څومره مې زنګونه چې ترورزي پسې ور وډنګول
ترورزي قسم وکړ چې خدای که به شي
سر ځلورم کال يې شو
د دوکاندار مړي - ژوندي کې د ترورزي مړی - ژوندی رانه غیب
اې ته پوهېږې چې وطن یاني څه؟

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

وطن د تا د تن او ځان قواله
ستا د ضمیر او د وجدان قواله
وطن د تا د هر ارمان قواله
د تا د مینې د جانان قواله
وطن د تا د موجودیت پر هرزمان قواله
سر به دې څه در خوړوم، لنډه - اوږده یې دا چې
وطن د تا د عقیدې او د ایمان قواله.

https://www.facebook.com/irshad.raghand.35/posts/pfbid02bHeVwdzuEVmjExyf5qBjSkEBftuaMBVCajsUpUDJbD1ZFdyotUvZ4tkCrxikXqejl?from_close_friend=1&notif_id=1767862092900154&notif_t=close_friend_activity&ref=notif

که د بېکسیار شاعري په منظمه توګه له لومړۍ ورځې، بیا تر نن پورې مطالعه شي، وبه لیدل شي چې دی په تصویر جوړونه کې او د خپل فکر په لېږد کې بریالی او مخ په بره روان دی.

بیکسیار د پښتو ژبې په خزانه کې درې نور قیمتي غمي وراضافه کړل او د خپلو نورو شعري ټولګو د تخلیق او خپرولو ترڅنګ، د پښتو ژبې د تخلیق او شاعرۍ پر دیواله باندې، نوې زرینې خښتې ور کېښودې.

په پای کې د دې خبرې یادول اړین ګنم چې زموږ د وطن د پنځوسو ورستیو کلنو په اوږدو کې، د افغانانو د ژوند په ټولو برخو کې بېشمېره ستونزې او ګډوډۍ رامنځته شوې دي؛ اوس د فکري او فرهنګي پاشلتیا درونډ بار زموږ فرهنګیانو او قلموالو ته ورلهغاړې دی؛ په داسې حالت کې بېکسیار خپلو مخاطبینو ته، په تېره د نوي نسل لهپاره څه ډول فکر کړی او څه ډول نظریات یې رامنځته کړي دي چې دوی ته په دومره تیاره ماحول کې ډیوه په لاس ورکړي او د خلاصون لار ورته‌وښیي. د دې پایله هغه وخت ترلاسه کېدای شي چې د بېکسیار اثار په ځیر سره ولوستل شي؛ د ده همدې اثارو ته زه **د بېکسیار میراث** وایم.

وروستۍ خبره دا چې ما بیکسیار ته د ده د فرهنګي خدمتونو په پار، خپل یو کتاب (د ډنمارکي فرهنګ ښوغوره بېلګې، دویم ټوک) ډالۍ کړی دی. هغه توري چې د هغو په لوښو که ما خپله ډالۍ وراندې کړې ده، داسې دي:

«اِهدا :

ګران‌دوست عبدالمالک بېکسیار ته چې د خپلو نورو فرهنګي هڅو تر څنګ یې، د ډنمارک په تعلیمي نصاب کې د پښتو شعر او لنډیو ډیوه بله کړې ده.»

بېکسیار ته له ښې روغتیا سره
د اوږده عمر داسې هیله کوم چې
تل د شاعرانه احساس په ملتیا، له
خوښۍ، ترنم او رڼاوو سره مل وي!

د لیکوال نورې لیکنې په لاندې لینک کې لوستلای شئ:

http://afghan-german.com/tahLiLha/EditAutor.aspx?95

maqalat@afghan-german.de افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ